

huzur defteri

Tasavvuf Sohbetlerinde Kayda Alınan Notlar

-|-

M. fatih Çıtlak

SÜFİ
KİTAP

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 9

HUZUR DEFTERİ / 13

Hz. Pîr Muhammed Nûreddîn Cerrâhî / 19

Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî / 22

Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî'nin Huzurunda / 25

Cenâb-ı Pîr'in Teslimiyeti / 26

Üsküdar'dan Edirnekapı'ya / 27

Tabakat-ı Şernûbî / 27

Canfedâ Hatun Camii / 29

Tahtabaşı Bekir Efendi / 32

Cenaze Namazında Kurbiyyetin İlanı / 33

Padişaha Gösterilen Rüya ve Saray İmamı Yahya Efendi / 35

Dergâhın Küşâdı / 38

Hazret-i Pîr Muhammed Nûreddîn Cerrâhî'nin Yedi Halîfesi / 38

Hazreti Pîr Ebu'l-Füyûzât / 42

Hazret-i Pîr'e Diğer Pirlerden İntikal Eden Hediyeler / 43

Hz. Pîr'in Meşhur Kerâmeti: Arafat Vakfesi / 44

Hz. Pîr'in Rihleti ve Kabul Olan Duası / 46

Hazret-i Pîr'in Cenaze Merasimi / 48

Şeyh Abdülazîz Zihnî Efendi / 51

Meczuplar / 53

Meşhur Meczuplardan Said Baba / 55

Fatih'te Kürsü Savaşları ve Hayreddîn Molla / 58

Şeyh Yahya Gâlib Hayâtî Hazretleri / 60

- Şeyh Muhammed Rızâeddîn Yaşar Efendi / 61
- Sarayda Valide Sultan'ı Okuması / 62
- Şeyh Rızâeddîn Efendi'nin Evlenmesi / 64
- Padişahın Mevlid Cemiyeti / 65
- Şeyh Türlü Tekkesi'nde Zikir / 65
- Soğuk Kış Gecesinde Yetişen Himmet / 67
- Bu Zamanda Hasta Okumak Olur mu? / 67
- Şeyh İbrahim Fahreddîn Şevkî-i Cerrâhî Hazretleri / 71
- Doğumu Kerâmet / 71
- Çocukluk Hâtıraları... Büyüklük Nişâneleri... / 72
- Bedevî Topunda Nefes / 73
- Bahçevancı Tekkesi ve Küçük Şeyh Fahri Efendi / 74
- Neyzen Tevfik / 74
- Kantor'un Hazinesi ve İbretlik Cenaze / 75
- Hüsameddîn-i Mekki ve İstanbul Depremi / 76
- Cemâleddîn-i Kûfi / 78
- Şeyh Efendi'nin İlmî Tahsili ve Baba Gibi Sevdığı Üç Zât / 78
- "Kafese ve Nefese İtibar Etme..." / 79
- Bahçevancı Şeyh Arif Efendi / 81
- Molla Dayı ve Efendimiz^(sas) ile İlk Görüşme / 87
- Evliya Mahfuzdur / 91
- Fahreddîn Efendi'nin Hilâfeti ve Tertip Edilen Merasim / 97
- Şeyh Fahreddîn Efendi'nin Postnişinlik ve Şeyhlik Yaptığı Tekkeler / 101
- Nevrakop Tekkesi / 102
- Burhan Er Meydanında Olur / 106
- İmân ile İlim Farkı... ve Bir Hahambaşı / 109
- Şeyh Âkil Efendi ve Kerâmeti / 112
- Farsça Dersinde Evlenmesiyle Alâkalı İşaret / 113
- Evlilik Hakkında Bazı Mühim Tavsiyeler ve Menkıbeler / 115
- Fahreddîn Efendi Hazretleri'nin Postnişin Oluşu ve
- Şeyh Şükrü Paşa Hazretleri / 117
- Sâ'dî Şeyhi Muhammed Elif Efendi / 121
- Şeyh Şükrü Paşa'nın Rihleti / 122

Askerlik Günleri / 127
Tarihatlar Hakkındaki Engin Bilgisi ve Meşâyih Nezdindeki
Konumu / 129
Devran ile Alâkalı Rüya / 131
Sönmeyen Ocak / 133
Bâlâ Tekkesi Şeyhi Râşid Efendi / 136
Bursalı Ahmed Rüşdi Efendi ve Hacı Abdurrahman Efendi / 138
Mürşidâne Ahlâk / 145
Şeyh Sâdık Efendi Risâlesi / 147
Tekkeler Kapatılıyor / 148
Köksüz Ağaç Olur mu / 149
Zulüm Zulüm Üstüne / 150
İskilipli Atıf Efendi / 153
Gümülcineli Açıkbaş Mustafa Efendi / 153
Mahmud Bayram Hoca / 154
Müştak Baba Divanı / 156
Duvardaki Fotoğrafın Sırrı / 156
Sabır, Metanet, Hikmet / 160
Sertarık Ali Haydar Efendi Konağı / 167
Deli Bekir Efendi'nin Rüyası / 167
Celâl Ökten Hocaefendi / 173
İmam Hatip Okulunun Açılması İçin İlk Adım / 177
Hüseyin Sîret Efendi / 181
Safer Efendi Hazretleri'nin Fahreddin Efendi'yle Tanışması ve
İntisabı / 191
Derviş Mustafa Sabri Efendi / 200
Aleni Davet / 205
Masume Anne / 211
Şeyh Fahreddin Efendi'nin İhvanı / 225
İhvandan Muhtar Emmi / 229
Fiilî Dua / 233
Sevim Anne / 233
Seyyid Mustafa Efendi'nin Askerliği / 235

Denizde Bir Kaza / 238
Hastalarla Alâkadar Oluşu / 239
Rüyada Şifalı Nefes / 244
Doktor Boci / 244
Remzi Dede Efendi / 246
Doktor Gıyas Korkut / 247
Fahreddîn Efendi'nin Türbe-i Hazret-i Pîr'e Hürmeti ve Muhabbeti / 251
Kiralık Bir Tekke: Nûreddîn Cerrâhî Âsitânesi / 252
Türbe-i Hazret-i Pîr'in Tamiri ve İtalyan Mimar / 255
Cennet Oda / 261
Pîr-i Sâni (İkinci Pîr) / 263
Rüya İlmine Vukûfiyeti / 265
Görünmeyen Rüyanın Tabiri Olur mu / 267
Meşhur Bazı Rüya Tabirleri / 267
Muzaffer Efendi Hazretleri'nin Anlatmadığı Rüya / 268
Seyr u Sülûk ve Rüya / 269
Kitaptan Rüya Tabiri Olmaz / 270
Şeyhülislâm İspanakçızade'nin Rüyası / 270
Rüya İlmi Hakkında Hatırlatma / 274
Rüyadan Al Haberi / 275
Mahalle Bekçisi / 276
Muzaffer Efendi Hazretleri / 276
Tebliğ Hususundaki Hassasiyeti / 283
Çolak Mehmet Efendi / 284
Celâl Hoca'nın Vefa Lisesi'ndeki Dersi / 288
Tâlim ile İrşad Farkı / 290
Devrandaki Taşkınlık / 292
Derviş Olduğumuzu Nereden Anladılar / 295
Biz Diriye Telkin Yaparız / 296
Pîr Kapısında Bir Köpek / 303
Dizin / 307

HUZUR DEFTERİ

*Eûzü billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm
Bismillâhi'r-rahmani'r-rahîm*

*Elhamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn vessalâvatü vesselâmu alâ
seyyidina Muhammedin hayri halkihî ve sahibihî ecmaîn.*

Cenâb-ı Hakk başta imân olmak üzere insanlara birçok nimet vermiştir. Hiç kimse bu nimetlere lâayk olduğundan dolayı erişmemişti. Bunların hepsi Cenâb-ı Hakk'ın lûtfudur vesselâm. Allah Teâlâ'nın rahmetinin, merhametinin ve faziletinin icabıdır. Peygamberlerde dahi böyledir. Kim yaratılmışsa, kim halîfetullah olmuşsa onlarda da hep bu nev'idendir. Dolayısıyla imâna liyâkat hiç kimsenin harcı değildir. İnşâallah Cenâb-ı Hakk bizleri, lûtfuyla mazhar eylediği imâna lâayk olamasak da, en azından liyâkat için gayret eden kullarından eylesin.

Allah Teâlâ bilinmekliğini murad etti. Bu bilinmekliği, insana kelâmıyla bildirmeyip de; "Mahlûkata ve kâinâta bak ve ibret al, Bana yol bul." dese kimse bir şey diyemezdi. Ama merhametiyle kelâmını indirdi, yine merhameten o kelâmı beyân edecek peygamberler gönderdi ve kâinât kitabını ayet ayet kelâmı ve peygamberleri vesilesiyle ders gibi okuttu. Zaten bizim en büyük mazhariyetimiz ümmet-i Muhammed olmaktadır.

Efendimiz^(sas)'in nuru evvel, gnderiliŖi sonradır. O, hem enbiyânın hem de insanlığın efendisidir. O en güzel zâta bende olmak ne kadar günahkâr olsak da bizler için en büyük Ŗereftir.

Cenâb-ı Hakk'ın bizlere ltfu bununla da kalmadı. Bizi hem Efendimiz'e mmet eyledi hem eŖref-i mahlkat, ekmel-i enbiyâ Habîb-i Hudâ Efendimiz^(sas)'in hemen yanındaki güzide ashabıyla o güzeller güzeli zât-ı âlîyi tanımamıza imkân bahŖetti. Tâbiîn ve onlardan sonraki, hepsi kıyamete kadar birbirleriyle el ele olan bu nurlu silsileyle, bu nur ve muhabbetin hakikat makamında bizlere aktarılmasını nasip eyledi. Yani Cenab-ı Hakk kendisini meçhul bırakmadığı gibi en güzel kulunu da meçhul eylemedi. Ahlâkını ve nurunu gösteren, nurdan kandillerle insanlığı zulmetten nura davet eyledi. Enbiyâdaki imân ve nur evliyada görünen feyiz ve muhabbet hep Cenâb-ı z'l-Celâl ve'l-Kemâl Hazretleri'nin ltfu ve ikramıdır. Biz âciz kullar bu Ŗkr ödemekten de âciz kalmıŖızdır.

Safer Efendi Hazretleri bir gün bazı velilerden menkıbeler anlatmıŖtı. Söz sözü açtı sonra sukt etti, bir müddet durdu, orada bulunan ihvan da herhâlde anlatılanları dŖnmekle meŖgld. Safer Efendi, sze Ŗyle baŖladı:

“Nasıl sizinle böyle oturuyoruz, iŖte biz de bir akŖam aynı böyle Fahreddîn Efendim Hazretleri ile sohbetteydik. Gerçi o zaman bu kadar kalabalık değildik. Yedi sekiz kiŖi vardı. Bizlere tuhaf bir soru sordu. ‘ocuklar, hadi bakalım cevap verin, size bir soru!’ buyurdular. ‘AkŖsesseddîn-i Velî Hazretleri’ni biliyorsunuz, Fatih Sultan Han’ın ilk Ŗeyhi ve mürebbisi.’ Biz de ‘Evet efendim, himmetinizle biliyoruz.’ dedik. Ŗyle devam etti: ‘Pekâlâ, sizce bu fakîrle AkŖsesseddîn-i Velî arasındaki fark nedir?’ Zaten dervif, edeptendir, sorulunca hemen cevap vermez. Ama biz hiç beklemediğimiz bu soru karŖısında hakikaten ŖaŖırıp kalmıŖtık. Birbirimize baktık. Sonra Efendi Hazretleri'ne

cevabı lütfetmesi için “Bilemeyeceğiz efendiciğim.” diyerek mukabelede bulunduk. Efendi Hazretleri’nin gözlerinin içi parıladı. Her şey gibi şaşkınlığımızın da farkındaydı. Tebessüm ederek ‘Oğlum, meslek olarak aramızda hiçbir fark yok. Tek farkımız şudur: O, Akşemseddîn-i Velî’dir, Fatih Sultan’a şeyhlik yapmıştır. Biz ise âcizâne sizlere şeyhlik yapıyoruz. İşte bu kadar. Şaşı olmayın.’ buyurdular.”

Bu söz ve vâkıayı hakikat olarak kabul ettiğimizde mesele kendiliğinden halloluyor. Hazret-i Âdem’den günümüze gelinceye kadar ve inşaallah kıyamet gününe kadar yüzlerce velî, şeyh, pîr ve mürşid gelmiştir ve gelecektir. Muhakkak ki kendi aralarında fazilet olarak birbirlerine üstünlükleri vardır. Lâkin tâlip olana bu meslek yani sırat-ı müstakîm üzere tevhîd tedrisatı aynı şekilde devam etmektedir ve edecektir. Bu sahayı bilmeyen bazı kişilerin çocuk gibi kavga etmeleri “Senin yolun benimkinden küçüktür, benim şeyhim seninkinden büyüktür.” gibi laf etmeleri aslında kendi şeyhlerinden feyiz alamadıklarının ve yolun hakkını verememe gafletinin bir emaresidir. Kendi nâkısılıklarını, mensup olduklarını zannettikleri yolun övülmesiyle bertaraf edeceklerini zannederler ve yol büyüklerinin asla istemedikleri bir ruh haline bürünürler. Fahreddîn Efendi Hazretleri’nin buyurduğu gibi şaşı olmamak lazımdır. Hak yoluna hak ve hakikatle davet eden herkes başımızın tâcı kabul edilmelidir. Lâkin insanların farklı farklı mizaçları vardır. Bu farklı mizaçlar kendilerine uygun bir meşrepten feyz alırlar. Tasavvuf mektepleri olan tarîklerin çok olması insan mizaçlarının da çok olmasındandır.

İslâm medeniyetine nazar ettiğimizde bu mânevî zenginliğin çok büyük bir yer tuttuğunu hemen anlayıveririz. Hatta günümüzün moda sayılabilecek fikrî akımlarının aslında bu sahanın hakikatini taklit etmekte olduğunu da fark ederiz. Hakikat

Öyle bir cevherdir ki bir zerresini bile Őuurla idrak edebilsek bu cevherin tümü hakkında bir kanaate ulaşabiliriz. Yeter ki doğru açıdan bakabilelim kalp, akıl ve ruhla tahlil edebilelim. Bu cevher ne kadar tozlanmış ve toprak altında kalmış gibi görünse de hemen kendi varlığını bizlere hissettirecektir. Geliniz, biz de bu gaye ile medeniyet vcdumuzun mânevî damarlarından birini tanımaya ve anlamaya çalışalım. Ama bunu yaparken günümüzden tecrd etmeyelim; zira o zaman hayat bahşedebilecek bir damarı öylece cansız bırakmış oluruz. Yine bu damarın geldiği ve kendisinden beslendiği kaynakları da unutmayalım ve onları da yd edelim ki, kr muhabbetle taassuba ve anlayışsızlığın kısır döngüsüne takılıp kalmayalım. Kendimize ait kokuyu bulmaya ve ‘bu an’ ve ‘bu demde’ devam edegelen bu hale nfz etmeye çalışalım. Bunun için de huzurda yaşadıklarımı huzur bulduğum sohbetleri sizlere aktarmaya gayret edelim. Muvaffakiyet Allah Teâlâ’dandır.

Nur-i Muhammedî'nin ve sayısız birçok velîdeki nurun XVII. asırda İstanbul sur içinde, Edirnekapı'da mâkes bulunduğu bir mübarek zât; medeniyetimizin, insanlığımızın anadamarlarından biri.

Hz. Pîr Muhammed Nûreddîn Cerrâhî

İlk önce önsözde geçen hatırlatmamızı dikkate almanızı rica ediyorum. Huzur sohbetlerinde birçok mevzu zikredilmiş, hatta halledilmiştir. Konu bütünlüğü olsun diye o sohbetlerden sadece bir damarı anlatmak ve böylece sizlerin de konuyu bir bütün olarak görmeyi sağlamak arzusunuzdayız. Hiç şüphesiz Fahreddîn Efendi Hazretleri'nin ve Safer Efendi Hazretleri'nin sohbet meclisini idrak edebilmek için Hazret-i Pîr'i, en azından sohbetlerde geçtiği ölçüde anlatmak ve tanıtmak çok uygun olacaktır.

Hazret-i Pîr Muhammed Nûreddîn Cerrâhî, İstanbul Cerrahpaşa'da; Cerrahpaşa Camii'nin karşısındaki Yağcızâde Konağı'nda Hicrî 1089/1678 senesi, Rebû'l-evvel ayının on ikisinde, Pazartesi günü dünyayı teşrif etmişlerdir. Şu, dikkate şâyândır ki, İstanbul'da kırka yakın pîr vardır, hatta pîr-i sânileri de ta'dâd edersek pîrânın sayısı kırkı aşar. Fakat bu pîrler içerisinde doğumu ve irtihâli yani dünyayı ve âhireti teşrifi İstanbul sur içinde olan tek zât, Hazret-i Muhammed Nûreddîn Cerrâhî'dir. Yani şu andaki geniş haliyle bile mütalâa edilse İstanbul'da sur içinde doğup sur içinde âlem-i cemâle

intikal eden, kabri bulunan tek zât Hazret-i Pîr Nûreddîn Cerrâhî'dir. Bu özelliğinin yanında Cenâb-ı Pîr'in hâtemü'l-müctehidîn oluşu ve buna binâen kendisinden evvelki birçok pîrin de zât-ı âlilerine mânen emanet göndermesi onun ayrı bir husûsiyeti olarak dikkat çekmektedir. Bunu beyân etmekteki kastımız, hâşâ, Cenâb-ı Pîr'in diğer pîrlere üstünlüğünü ifade ve iddia etmek değildir. Cenâb-ı Hakk'ın birçok velîsi vardır ve pîr olan büyük velîlerinin farklı farklı özellikleri ve güzellikleri mevcuttur.

Neseben silsile-i şerîfleri, peder-i âlileri cihetinden Aşere-i Mübeşşere'den Hazret-i Ubeyde bin Cerrâh^(ra)'a, valide-i azîzeleri tarafından İmam-ı Hüseyin Efendimiz^(ra)'e ulaşmaktadır.

Hazret-i Pîr'in babası seyyiddir. İsmi Abdullah'tır. Kendisi, Sultan III. Ahmed'in has ahırının ikinci büyük âmiridir. Bu rütbe, 'mîr-i âhûr-i sâni' diye adlandırılmakla birlikte 'küçük imrahor' diye de tâbir olunur. Bu yüzden kendisi ismi ile meşhurdur.

Abdullah Ağa, bir gün büyük hocaefendilerin, yüksek rütbeli kişilerin bulunduğu bir meclise gider. O meclisin büyüğü kabul edilen şeyh efendilerden biri ayağa kalkarak kendisini karşılar. Abdullah Ağa da; "Estağfirullah efendim, biz kimiz ki bize kıyam ediyorsunuz?" der. Şeyh efendi; "Efendi, ben zât-ı âlînin için ayağa kalkmıyorum! Sizin sulbünüzden gelecek olan Muhammed Nûreddîn için ayağa kalkıyorum." diye karşılık verir.

Demek oluyor ki; daha kendisi dünyayı teşrif etmeden evvel nuru, ehl-i irfan ve ehl-i kerâmet tarafından bilinmekte ve beklenmekteydi. Evvelce söylediğimiz gibi, Allah Teâlâ bu nev'î velîlerini tâ ruhlar âleminde, merhameten seçiyor ve onların üstünlükleri, ümmet-i Muhammed'e merhamet olarak yansıyor. Bu büyük velîler ve onların peyderpey dünya sah-

nesine gönderilmesi, aslında sırat-ı müstakîme erişebilmemiz için Cenâb-ı Hakk'ın lûtfudur.

Hazret-i Pîr'le alâkalı çok güzel bir nükte vardır. Evvelce de zikrettiğimiz gibi Hazret-i Pîr'in 'hâtemü'l-müctehidîn' yani târikatta ictihad edenlerin sonuncusu olmasıyla Efendimiz^(sas)'in 'hâtemü'n-nebiyyîn' oluşu arasındaki benzerlik dikkat çekicidir. Hemen hatırlatalım ki Efendimiz^(sas)'den sonra nübüvvet devam etmemiş, hiçbir nebî de gelmemiştir. Ancak nübüvvet nuru, nübüvvet sırrı devam edebilir. Hatta nübüvvetin ilmi de devam edebilir ancak tüm bunlar vazife olarak nebiliğin karşılığı değildir. Belki makam ve hal olarak düşünülebilir. Bu hatırlatmayı yaptıktan sonra Cenâb-ı Pîr'in, Efendimiz^(sas) ile benzerliğine açıklık getirelim.

İki Cihan Serveri Efendimiz^(sas)'in ism-i şerîfleri Muhammed, muhterem pederi Hz. Abdullah, muhterem annesi, Annemiz Hz. Âmine, zevc-i pâki yani hanımı Annemiz Hz. Hatice, velâdet-i seniyyeleri (kutlu doğumları) 12 Rebîü'l-evvel Pazartesi'dir. Hz. Pîr'in ismi Muhammed, peder-i âlisinin ismi Abdullah, valide-i muhteremesinin ismi Emine, muhterem refikasının yani hanımının ismi ise Hatice'dir ve Cenâb-ı Pîr, 12 Rebîü'l-evvel Pazartesi günü dünyayı şereflendirmişlerdir. Birçok Allah velîsinin hayatına bakılır ise bu denli bir benzerliğin sadece Cenâb-ı Pîr'de bulunması pek tesadüfle izah edilemez.

Hazret-i Pîr Nüreddîn Cerrâhî, daha çocuk yaşlarındayken akranları arasında seçilir hale gelir. Etrafındaki arkadaşlarından hep daha ileridedir. Sınıfları âdetâ çifter çifter geçer; haliyle, ilmiyle, ilim talebiyle, aklıyla tebâruz eder. Hat derslerine de yine çocukluğunda başlar. Sülûsten, ta'likten, nesihden icâze alır. Edebiyat derslerini ise aynı zamanda icâzeli hattat olan meşhur Nâbî (i.1124/1712)'den tâlim eder. Hani; *"Sakın terk-i edebden, kûy-i mahbûb-ı Hüdâ'dır bu / Nazargâh-ı*

İlâhî'dir, Makam-ı Mustafâ'dır bu!" diye herkesin dilinde, hafızasında yer eden şiirin şairi Nâbî'den... Fıtraten müsait ve istidadının fevkalâde olması hasebiyle tefsir, hadîs ve sâir ilimleri zamanın ulemâsından tahsil eder, kısa zamanda da ulemâ nezdinde çok yüksek bir mevkiye erişir.

Hazret-i Pîr, henüz daha on dokuz yirmi yaşlarındaiken Mısır Mevleviyetliği¹ denilen pâyeye nail olmuştur (1108/1696). Mısır Mevleviyetliği, tarihî seyir içerisinde sonradan ihdas edilen bir paye olsa da Haremeyn, yani Hicaz Mevleviyetliği'nin de bağlı olduğu resmî bir makam halini almıştır.

İşte bu günlerde, Hz. Pîr, Mısır'a intikal etmek üzere Üsküdar'dan kalkacak gemiyle yola çıkacakken şiddetli hava muhalefetinden dolayı geminin kalkışı tehir edilir. Bunun üzerine dayısı Hacı Monla Efendi'nin evinde misafir kalır. Hacı Monla Efendi, "Üsküdar'ın yukarısında, Selâmsız Toygartep'e'de Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri diye mâruf bir zât var. Bu akşam onun mukâbele gecesidir. İstersen gel, oraya gidelim. O zât çok muhterem, hal ehli bir zâttır. Nazarına, duâsına mazhar olursun." diye Hazret-i Pîr'e teklifte bulunur. Cenâb-ı Pîr de, "Çok güzel olur!" diye buyurarak bu davete icabet eyler. Böylelikle tekkeye doğru yola revan olurlar.

Geliniz biz de bu arada zikri geçen şeyh efendi hakkında biraz malûmat sahibi olalım.

Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî

Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri, Halvetiyye'nin Ramazaniyye koluna mensuptur. Bu zât-ı âlî, ulemânın ve meşâyhin büyüklerindedir. Köstendil Müftüsü olarak tanınan

1 Buradaki mevleviyet; tarikatta bir yol olan Mevlevîlik mânâsında değildir, sahip, efendi ve mülkî âmirin aynı zamanda şer'i âmir kabul edildiği büyük bölgeden mes'ûl vâli mânâsına gelmektedir.

bu zâtın doğum yeri de Köstendil²'dir. Hazret-i Şeyh, zamanın ulemâsından İslâmî ilimleri tahsil eyledikten sonra kemâlâtını tamamlamak için, gösterilen işaret üzere Lofça'ya gitmiştir. Lofçalı Aliyyi'l-Halvetiyyi'r-Ramazânî (v. 1095/1683)'nin sohbetlerinde ve irşad halakasında bulunmuştur. Orada halvetini tamamlamış ve Ramazaniyye tarîkenden hilâfete mazhar olmuştur. Peki Debbağ Ali Lofçevî denilen bu zât acaba kimdir?

Hani halk arasında çok meşhur bir kıssa vardır: Muhterem bir zât dağda münzevî bir hayat sürüyormuş. Bir gün çevre mendilinin içerisine süt koyarak şehrin yolunu tutmuş. Hiç damlatmadan şehirde, deri işiyle uğraşan ayakkabıcı arkadaşının dükkânına gelmiş ve elindeki mendili de duvardaki bir çengele asmış. Yani bir nev'î evliyalığını ve kerâmetini göstermiş. Arkadaşı "Eyvallah!" demiş. Hoşça karşılayıp onu ağırlamış fakat o sırada dükkâna bir hanımefendi girmiş. Ayakkabısının ölçüsünü gösterirken birazcık eteği kalkıvermiş. O anda, dağdan gelen bu zâtın nazarı kadıncağızın açılan ayağına isabet etmiş. Malûm, Efendimiz^(sas) buyurmuşlardır. "Nazar şeytanın oklarından bir oktur." İşte bu zâtın da başına böyle bir iş gelmiş. Gelmiş gelmesine de bu arada mendilin içinden de süt şıp şıp diye yere damlamaya başlamış. Demek ki ister velî olsun ister avâm, yanlış nazar herkese bir musibet bulaştırabilir. Cenâb-ı Hakk muhafaza eylesin. Dükkân sahibi olan muhterem zât, "Erenler getirdiğin süt damlıyor." diyerek arkadaşını nezaketle ikaz etmiş. Hanım müşteri gittikten sonra da, "Dağda evliyalık kolay, gel de kasabada velâyet makamında kal, işte bu zor." diye arkadaşını irşad eylemiş. İşte bu kıssanın kahramanı olan dükkân sahibi zât, Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî'nin mürşidi Debbağ Ali Lofçevî'dir.

2 Bugün Bulgaristan sınırları dâhilindeki Köstendil, Makedonya'nın başkenti Üsküp'e aşağı yukarı 100 km uzaklıktadır.

Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri, hilâfetinden sonra İstanbul'a gelmiş ve Yedikule civarında Hacı Evhad Dergâh-ı Şerîfi postnişinliğinde bulunmuştur. Sonraları padişah tarafından Köstendil Müftülüğü'ne tâyin olunmuştur.

Tekrar İstanbul'a teşrifi ise başlı başına bir menkıbedir. Hâdise şöyle olmuştur.

Sultan III. Ahmed (1703-1730)'in Beşir Ağa isminde İstanbul'da çok hayratı olan meşhur bir Darü's-saade ağası vardır. Bu zâtın hâl-i hazırda İstanbul'da çeşmeleri, camileri, birçok hayır eserleri mevcuttur. Beşir Ağa, her yıl Selâmî Çeşme'den hareket eden, Hicaz topraklarına mukaddes emanetleri ve birçok hediyeyi götüren Surre Alayı'na nezaret ve riyâset edermiş.

Gene böyle bir Hicaz dönüşü padişah, Beşir Ağa'ya; "Huzûr-i Saadet'te veya Haremeyn'de ne güzellikler gördün; biraz anlatıver?" diye sual eylemiş. Bunun üzerine Beşir Ağa müşâhede eylediği şeylerin sohbetini yaparken şöyle bir konuşma geçmiş: "Efendim, çok acayip bir şey oldu, bunu zikretmeden edemeyeceğim. Medine'deydim, akşam namazını kılmıştım. Bir zâtın, Efendimiz Sallâllahu aleyhi ve sellem'in ravzasının önünde râbıta halinde durduğunu gördüm. İçim aktı kendisine. Duâsını, hâcetini bitirmesini bekledim. Tam Efendimiz^(sas)'den ayrılırken hemen önüne durup selâm verdim. 'Buyurun efendim, lokma yapalım beraberce. Soframı şerefendirir misiniz?' diye teklifte bulundum. O da, 'Gelemem, müsait değilim.' dedi. Ben de biraz onu icbar etmek kasdıyla hadîs-i şerîften delil getirdim. 'Aman efendim; Resûlullah Efendimiz^(sas) buyurmadı mı; *Kim ki mazereti olmaksızın bir mü'min kardeşinin yemek davetini reddederse bizden değildir, diye.*' Bu sözleri sarf edince hazret celâllenir gibi oldu; 'Ya hû, Huzûr-i Saadet'te, sünnet-i seniyyeye muhalefet etmekle

ithamda bulunmak olur mu? Şimdi fakîri konuşmaya mecbur ettin. Bendeniz Köstendil Müftüsü'yüm, yatsıya cemaat beni bekliyor; görmezlerse meraklanırlar. Birkaç hadîs-i şerîfin tashihi ve Efendimiz^(sas)'den tasdiki için buraya gelmiştim. Kendileri tenezzülen gelirdi fakat çağırmaya hayâ ettim, bizzat kendim Efendimiz^(sas)'e geleyim de arz edeyim diye düşünmüştüm. Elhamdülillâh maksat hâsıl oldu. Lâkin şimdi yatsı namazında Köstendil'de olmam icab ediyor. Yani meşru bir mazaretim var, dolayısıyla davetinize icâbet edemem, vesselâm.' dedi. Ve bendeniz bu hâdisenin mestliğiyle kendimden geçmiş iken hazreti gözden kaybettim ve bu zâtı bir daha hiç görmedim."

Beşir Ağa'nın bu ifadesi üzerine padişah, "Böyle bir zâtın İstanbul'da bulunması elzem, hemen bir ferman çıkartalım da bu mübarek zâtın İstanbul'daki bir tekkeye teşrifini sağlayalım." buyurmuş. Üsküdar Toygartepe'de Hazret-i Selâmî (i. 1104/1692) Dergâh-ı Şerîfi'ne Celvetiyye meşâyihinden hiç kimse atanmadığından dergâhtaki şeyh makamı boş kalmış ve acayıptır ki tâyin edilen bazı zâtlar olmuş ise de postnişînlik vazifesini aldığı günün sabahında vefat etmişler. Dolayısıyla kimse buraya tâlip olmadığı için bu mühim makam öylece muattal duruyormuş. Ali Alâeddîn Köstendilî Hazretleri bu tekkeye tayin olmuştur.

İşte Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri böyle bir kuvve-i kudsiyeye sahip kâmil ve kerâmeti zâhir bir mürşiddir.

Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî'nin Huzurunda

Hazret-i Pîr, dayısı ile beraber tekkeye vâsıl olduğunda Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri, Hazret-i Pîr'i görür görmez ona ismiyle hitâb ederek, "Oğlum Nüreddîn, hoş âmedi!" yani "Hoş geldin, oğlum Nüreddîn!" buyururlar. Ve bu esnada aralarında nasıl bir mânevî feyz alışverişi olduysa Cenâb-ı

Pîr, kendisine bin can ile bağlanır. Yatsı namazı edâ edilir ve mukâbele-i şerîfeye yani zikrullahâ başlanır.

Hazret-i Pîr, ‘züvvâr maksuresi’ denilen; ziyaretçiler, hâfızlar, devrana-zikre iştirak etmeyenler için ayrılmış bölüme oturur. Lâkin bu fazla sürmez. Çünkü zikrullahâ ziyadesiyle iştîyak ve muhabbet eden Hazret-i Pîr, çok geçmeden hırkasını yani kâdı kisvesini çıkartarak halakaya dâhil olur. Zikir sırlandıktan sonra Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri’ne gelip, “Efendim, size bende olmam ve sizin talebeliğimize kabul olunmam için ne emredersiniz? Siz emreyleyin fakîr öylece yapsın.” buyurarak durumunu arz eder. Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî tarihe malolmuş ve hakkında yüzlerce risale yazılabilecek bir söz buyurur: “Evlâdım, mâsivâdan vudû et!”³

Cenâb-ı Pîr’in Teslimiyeti

Cenâb-ı Pîr, bu emir üzerine, hemen yanındaki hizmetlisine dönerek, “Bizim fakîrhaneye gidiniz. Refîkama (eşime) kendisinden bir müddet kayınpederimin yanında kalmasını istirham ettiğimi söyleyiniz. Kaldıkları ev ve onlara tahsis edilen malım haricinde ne kadar mal ve emlakim varsa verese arasında taksim olunsun, fakîri öldü addetsinler. İnşâallah geldiğimde durumu teferruatıyla onlara arz ederim. Dayımın evinde bulunan ferman ve Mısır Mevleviyetliği’ne ait nişanlar resmi makama iade edilsin, mâzur görülerek vazifeden istifa ettiğim arz edilsin. Bizi affetsinler ve onlar da bizi öldü kabul etsinler.” buyurur.

Hemen oracıkta, dergâh eşiğinde, şeyhin dizi dibinde yani sözün söylenildiği yerde söz vücûd bulur. İşte o günden sonra tam yedi sene, Cenâb-ı Şeyh’in irşad halakasında ve ulvî nazar-

3 Mâsivâdan yani Allah Teâlâdan gayrı her şeyden abdest al.

larında yerini almış olur. Hemen hemen her gün Cerrahpaşa Camii'nde, sabah namazında minberin sağ tarafındaki yerde bulunur, işrak namazını da kıldıktan sonra Üsküdar'a gider, şeyhinin hizmetinde, sohbetinde bulunur.

Üsküdar'dan Edirnekapı'ya

Yedinci senenin sonunda -Hicrî 1115/1703 senesidir- Şeyhi Ali Alâeddîn-i Köstendilî Hazretleri, ilbâs-ı tâc, hırka ve izn-i icâze ile kendisine hilâfet verir. Merasimden sonra şeyhiyle bir müddet özel bir görüşme yaparlar. Bu sohbet esnâında neler konuştuklarını bilemiyoruz. Ancak bazı sözleri büyükler şöyle naklediyor:

“Evladım, Süleyman Veliyyüddîn ve Hüsâmeddîn Merdî ihvanımı sana veriyorum. Terbiyeleri sana aittir. Şimdi üçünüz gidin, Edirnekapı'da, Canfedâ Hatun Camii'nde halvete girin. Müezzîn İsmail Efendi aldığı emr-i peygamberî üzere sizin için halvethane hazırlığını yaptı. Bir müddet orada mukîm olun. İnşâallah kısa bir zaman içinde aynı yerde size bir meydan açılacak, bir tekke nasip olacaktır.” buyuran Hz. Şeyh Ali Alâeddîn-i Köstendilî, dua ve Fâtihâ'yla Cenâb-ı Pîr'i Edirnekapı'ya selâmetler.

Aslında Üsküdar'dan Edirnekapı'ya gidiş ve bunun 1115 senesinde oluşu ezelden hazırlanmış olan bir takdirin zuhûr etmesinden ibarettir. Bunu daha iyi anlamak için mühim bir eserden nakilde bulunmak yerinde olacaktır.

Tabakat-ı Şernûbî

Ulemâ ve evliyanın kalema aldıkları risâlelerin yanı sıra bir de mükâşefe ile yani keşifle vücûda getirdikleri eserler vardır. *Tabakat-ı Şârânî* bunlardan biridir. İmam Şârânî Hazretleri mükâşefe ile Hicrî 1000 senesine kadar gelecek olan velileri,

yani kendisinden sonra gelecek olan bazı zâtları isim isim yazmıştır. Bu bilgiler, ruhlar âleminden mi yoksa farklı bir şekilde mi onu bilemiyoruz. Fakat bu eser matbu olarak da mevcuttur ve aynen hazretin söylediği gibi bu zâtlar birer birer zuhûr etmiştir.

Bir de İmam-ı Şernûbî Hazretleri'nin *Tabakatu'ş-Şernûbiyye* adlı eseri vardır. İmam-ı Şernûbî Hazretleri İbrahim Düssûkî Hazretleri'nin halifesidir.

Pîr İbrahim Düssûkî Hazretleri, 'Aktâb-ı erbaa' denilen dört büyük kutbun dördüncüsüdür ve bu zât; "Benim sırrım Muhammed Nûreddîn'de" ifşaatında bulunarak âlemi cemâle göçmüştür. İmâm-ı Şernûbî Hazretleri'nin halifesi ise Muhammed Belkînî (Bulkûnî)'dir. Şeyh Muhammed Belkînî bir gün, "Efendim, İmam-ı Şarânî, Hicrî 1000 senesine kadar gelecek olan evliyayı kaleme aldırılmış. Siz de lûtfetseniz, 1000 senesinden sonra gelecek olan velîleri de biz kaydetsek, fakîr de bunları kaleme alsam..." buyurarak şeyhi İmam-ı Şernûbî Hazretleri'ne ricada bulunmuş; böylece *Tabakatu'ş-Şernûbiyye* isimli eser ortaya çıkmıştır. Bu eserin iki üç nüshası mevcuttur. Hatta sonraları matbu olarak da teksir edilmiştir. Elyazması taşbaskı eserleri fakîr de kütüphanelerde gördüm. Bu eserde yüz yirmi kadar zâtın ismi bulunmakla birlikte, kutbiyyet makamındaki zâtlar arasında Hz. Pîr Muhammed Nûreddîn Cerrâhî^(ks)'nin kaydı vardır ve İstanbul'un en yüksek yerinde 1115 senesinde zuhûr edeceği ilan edilmiştir. Şunu hemen hatırlatalım: Edirnekapı, İstanbul sur içinin en yüksek yeridir. Hatta Safer Efendi Hazretleri; "Edirnekapı Camii diye mâruf Mihrimah Sultan Camii'nin çıkış merdivenlerinin en alt basamağından bir ip çekilse, hizası Galata Kulesi'nin külahının tepesine denk gelir." buyururdu.

Hicrî 1115 senesinde Hazret-i Pîr'in, şeyhinden müstahlef olarak Edirnekapı'ya revân oluşu ilâhî bir programın

neticesidir. *Tabakatu's-Şernûbiyye*'de Hz. Pîr için ayrıca şu malûmat da verilmiştir.⁴ Kerâmetlerinden bazıları şunlardır: “Kırk dört sene yaşayacaktır; huzurunda edilen duâlar reddolunmayacaktır; Cenâb-ı Hak, O'nun duâsını muhakkak kabul edecektir; kabrine bakan kişi bu zâtın cennetlik olduğunu anlayacaktır.” Kitapta zikredilen bu son cümleyi anlamak için Hz. Pîr'in türbe-i şerîfini ziyaret etmek kâfi gelir. Zira Hz. Pîr'in sandukasının hemen baş kısmında valide-i muhteremesi yani annesinin kabri vardır. Annesinin ayak ucuna defnolunan Cenâb-ı Pîr, “*Cennet annelerin ayakları altındadır.*” hadîs-i şerîfini, ziyaret edenlere âşikâr bir şekilde göstermektedir.

Hz. Pîr'in on sekizinci postnişini Fahreddîn Efendi Hazretleri, İstanbul Fatih Kütüphanesi'nde *Tabakatu's-Şernûbiyye*'nin bir nüshasını görmüş. Bu nüshada, Hazret-i Pîr'in isminin yazılı olduğu kısımda, “Kırk dört sene yaşayacaktır.” satırının hemen kenarında, Hazret-i Pîr'e ait, “Sadakte yâ Şeyh, el-Fakîr Muhammed Nûreddîn.” yani “Ya Şeyh, doğru söyledin. Fakîr, Muhammed Nûreddîn.” yazılı bir ibare ve imzanın bulunduğunu Safer Efendi'ye söylemiş. Zaten evliyaullahın birbirinden haberdar olduğuna pek şaşırmmamalı. Zira âşinâlık ezeldendir. Bu âşinâlığı da en iyi idrak edenler hiç şüphesiz Cenâb-ı Hakk'a âşinâ olan, âgâh olan ruhlar yani velilerdir.

Hazret-i Pîr, Hicrî 1115 senesinde şeyhinin emaneti olan dervişleri ile birlikte Edirnekapı'ya gelir ve Karagümrük'teki Canfedâ Hatun Camii'ne doğru teveccüh ederler.

Canfedâ Hatun Camii

Camiye ismini veren Canfedâ Hatun, Topkapı Sarayı hizmetinde bulunan bir hanımdır.

4 Merak edenler Süleymaniye Kütüphanesi'nden bakıp bulabilirler.

Canfedâ Hatun, bir Ramazan gecesi sarayın avlusunda bulunduğu sırada tüm ağaçların âdetâ secde ediyormuşçasına eğildiklerini ve o vaziyette beklediklerini görür; bir yandan da kulağına tekbir ve tehlîl sesleri gelmektedir. Kendi kendisine, “Herhâlde bu gece Kadir gecesi...” diyerek gözyaşlarıyla hamd ü senâ ederken içinden, “Ben bunu anlatsam da kimse inanmaz, en iyisi bir nişâne bırakayım da hem kendim hem de başkası hayal olmadığına kâni’ olsun.” der ve başörtüsünün altındaki iç yemenisini çıkarıp secde halindeki uzun bir selvinin tepesine bağlar. Sabah namazından sonra tekrar avluya çıkıp da yüksek selvinin en tepesinde yemenisinin bulunduğunu görünce rahatlar ve Cenâb-ı Hakk’a şükreder. Hemen saray görevlilerine, padişaha bir müjdesi olduğunu ve muhakkak huzura çıkması gerektiğini söyler.

Padişah, huzura kabul buyurduğu Canfedâ Hatun’a, “Hanım, ne müjdesi vereceksin?” diye sorar edince Canfedâ Hatun, “Efendim, elhamdülillâh Kadir gecesine eriştik, hem size, hem ümmet-i Muhammed’e bol bol dualar eyledik. Şu anda Kadir gecesinin gününü idrak ediyoruz. Şükürler olsun ki saraydaki tüm bendeleriniz ve hatta bahçenizdeki dallar, ağaçlar bile Cenâb-ı Hakk’a ibadet imkânını bu güzel mekânda yaşamış ve bulmuştur. Hak ve adaletle mülkünüz daim ve bâkî olsun. Hem size hem ümmet-i Muhammed’e müjdeler olsun!” diye cevap verir. Padişah, “Maşaallah barekallah, lâkin bunu herkes iddia edebilir; sen Kadir gecesi olduğunu nereden bildin, başka anlatacakların yahut bir delilin var mı?” diye tekrar sorar. Canfedâ Hatun da seher vaktinde yaşadıklarını bir bir anlattıktan sonra selvinin tepesine bağladığı yemeninin hâlâ yerinde durduğunu arz eder.

Bunun üzerine padişah maiyetiyle beraber sarayın avlusuna çıkıp da nişaneyi görünce gözyaşları içinde hamd ü senâ